

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Verrassend passend

Passend Beschikken in de Wmo

Van wachttijden
naar directe hulp

5

Routekaart
Passend Beschikken

10

De kracht van ervarings-
deskundigheid

12

Voorwoord

In het sociaal domein gaat het om mensen. Om mensen die langdurig of blijvend ondersteuning nodig hebben om zo goed mogelijk mee te kunnen doen in de samenleving. En om de professionals die zich daar met hart en ziel voor inzetten – dag in, dag uit.

Juist voor deze mensen willen we de ondersteuning zo passend mogelijk maken. Dat begint bij het loslaten van overbodige herhaalde beoordelingen en onnodige papierstromen. Want waarom zou je iemand met een stabiele ondersteuningsbehoefte elk jaar opnieuw vragen te bewijzen wat al lang duidelijk is? En waarom zou je een professional steeds weer administratief laten herhalen wat hij of zij allang ziet in de praktijk?

Met het leertraject Verrassend Passend hebben we samen met gemeenten, VNG, het CAK en het ministerie van VWS gewerkt aan antwoorden op die vragen. We ontdekten dat het wél kan: indiceren met vertrouwen, ruimte geven aan maatwerk, en professionals in hun kracht zetten. Meerjarige of open einde-beschikkingen bieden rust en duidelijkheid voor inwoners, verminderen administratieve lasten en geven professionals de ruimte om echt met mensen in gesprek te zijn – niet alleen over wat nodig is op papier, maar over wat écht nodig is in het leven.

Deze beweging vraagt een andere houding. Het vraagt durf om het bestaande om te keren, te leren van wat werkt, en samen te bouwen aan een menselijker praktijk. Dit magazine laat zien hoe dat eruitziet. Gemeenten en regio's delen hun inzichten, ervaringen en successen – met openheid over wat goed gaat én over wat nog zoeken is. Passend beschikken is geen truc of uniforme oplossing. Het is maatwerk. Maar het is ook een kans: om de ruimte die de wet biedt, in te vullen met wat mensen nodig hebben – op een manier die vriendelijker, effectiever én efficiënter is.

Laten we die kans samen grijpen. Voor de mensen om wie het gaat. En voor de professionals die het verschil maken.

Peter Paul J. Doodkorte

Regioadviseur, Platform Sociaal Domein
Namens alle betrokken partijen

Inhoudsopgave

Aan de slag met Passend Beschikken in de Wmo **4**

Aansluiten op specifieke behoeften en mogelijkheden van zorgontvangers

Zorg op maat in Regio Hart van Brabant **5**

Een interview met Stef van de Weerd

Best practises **7**

Leren van anderen

Van losse loketten naar één verhaal **8**

Een interview met Annemieke Oosterman

Routekaart: aan de slag met Passend Beschikken **10**

Overzichtelijk stappenplan op strategisch, tactisch en uitvoerend niveau

Tien Groninger gemeenten werken samen aan passend beschikken **11**

Een interview met Marrit Hiemstra en Annette Kremer

Aan de slag met Passend Beschikken in de Wmo

Hoe houd ik grip en blijf ik aansturen op herstel? Kan ik flexibel op- en afschalen? Ben ik juridisch ingedekt? Deze en andere vragen leven bij gemeenten die willen starten met Passend Beschikken. Oftewel: beschikkingen die goed aansluiten op specifieke behoeften en mogelijkheden van de zorgontvangers.

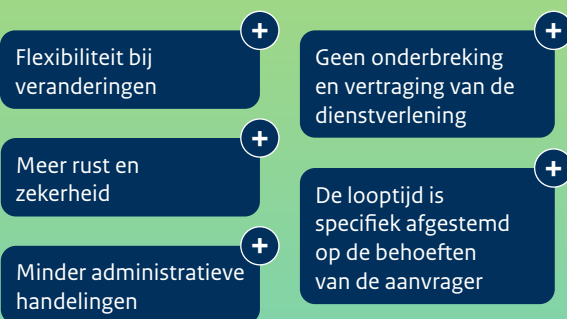
Met het leertraject 'Verrassend passend' (een samenwerking tussen Platform Sociaal Domein, de VNG, het CAK en VWS) zijn samen met gemeenten antwoorden opgehaald op deze vragen. Deze antwoorden staan in de handreiking Verrassend Passend. Passend Beschikken heeft veel effect op inwoners, gemeenten en zorgverleners:

De handreiking
Verrassend Passend
vind je [hier](#)

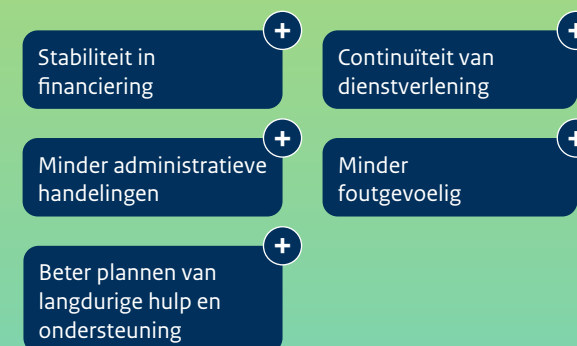
Inwoners

Gemeenten

Zorgverleners

Zorg op maat in Regio Hart van Brabant

Sinds 2023 hanteren verschillende Brabantse gemeenten samen een nieuwe werkwijze voor inwoners met hulpvragen: passend beschikken via een nieuwe inkoopvorm. Hierdoor krijgen inwoners zorg zonder een vaste beschikkingsduur, wat leidt tot minder bureaucratie en snellere hulp op maat. Stef van de Weerd, domeinmanager Wmo Regio Hart van Brabant, vertelt hoe deze aanpak tot stand kwam en welke impact het heeft op inwoners én op de gemeente.

Van wachttijden naar directe hulp

Voordat de regio Passend Beschikken invoerde, was het zorgsysteem versnipperd en traag. “De gemeenten werkten met meer dan honderd zorgaanbieders en inwoners moesten vaak meerdere keren hun verhaal doen voordat ze de juiste hulp ontvingen. De indicatiestelling kostte veel tijd en dat was voor inwoners vaak een frustrerend en onvriendelijk proces.

Het kon soms wel twee maanden duren voordat de hulp daadwerkelijk op gang kwam. En als je iemand maanden laat wachten op hulp, dan wil diegene ook écht hulp krijgen. Dan kun je niet aankomen met ‘als ik uw verhaal zo hoor, hebt u eigenlijk niet zo veel nodig’. Vergelijk het met een zere knie: je wil direct geholpen worden, niet pas na een maand. Wachten op begeleiding is net zo vervelend.”

Eén samenwerkingsverband

De oplossing bleek te liggen in een andere manier van organiseren. In plaats van de vele zorgaanbieders werd er gekozen voor één samenwerkingsverband: SIEM. Dit collectief maakt samen met de inwoner een plan dat ook direct de beschikking is. “SIEM maakte gebiedsteams met medewerkers van de verschillende organisaties. Zij hebben elkaar leren kennen en de nieuwe werkwijze samen opgepakt. Daardoor hebben we die administratieve dubbeling eruit gehaald.

“De hulp is nu passender, sneller en met meer regie voor de inwoners.”

Het plan van de zorgaanbieder is nu meteen de beschikking. En die heeft geen einddatum. Als de hulpvraag klaar is, wordt de hulp afgesloten. Is er nog steeds behoefte aan hulp, dan helpen we verder. Dat klinkt heel simpel, maar het scheelt echt een hoop.”

De overgang naar Passend Beschikken

Hoewel bestuurders enthousiast waren over de nieuwe werkwijze, was de overgang niet zonder uitdagingen. “We hebben drie jaar nodig gehad om dit traject van de grond te krijgen, en dat was ook nog eens tijdens de coronapandemie. Dat vergde veel van alle betrokkenen, zowel intern als extern. Maar er was

gelukkig genoeg draagvlak, mede doordat we allemaal inzagen dat het oude systeem te veel administratieve rompslomp en lange wachttijden veroorzaakte.”

Meer regie en werkplezier

Inmiddels zijn de positieve effecten zichtbaar:

“Inwoners krijgen sneller hulp en ervaren meer regie over hun eigen zorgproces. Ook is de hulp passender geworden dan bij de indicatiestelling en de schaarste is eerlijker verdeeld. Mensen met een grote mond of mensen die hun vragen goed kunnen verwoorden, die kwamen makkelijker bij hulp dan mensen die dat niet zo goed kunnen. Hulpverleners zeggen zelfs dat

ze hun werk veel leuker zijn gaan vinden. Daarnaast is de verbinding met lokale welzijnsorganisaties, wijkagenten en dementieverpleegkundigen verbeterd.

Deze nieuwe manier van zorg leveren bespaart zelfs zo’n 5 tot 10 procent op tijd en budget. Maar dat is niet waarom we Passend Beschikken hebben ingevoerd, we wilden simpelweg betere zorg leveren. Dat moet de drijfveer zijn: betere samenwerking en snellere zorg die echt op de mensen gericht is. Gemeenten en zorgaanbieders moeten met elkaar in gesprek blijven, risico’s samen delen en verantwoordelijkheid samen dragen.”

Best practises

“In onze nieuwe werkwijze staat de inwoner centraal. Indicatiestellingsmomenten zijn nu meer evaluatiemomenten. We bespreken de situatie van de inwoner en stellen de indicatie bij als dit passend of nodig is. Dat heeft voordelen voor de inwoner en voor de wijkconsulent. De inwoner hoeft niet steeds opnieuw hetzelfde verhaal te vertellen en voelt minder stress. De wijkconsulent heeft meer tijd voor ander werk.”

Pamela Timmermans

Kwaliteitsmedewerker, gemeente Apeldoorn

“Sinds juni 2024 stemmen we de duur van de indicatie voor ondersteuning af op de persoonlijke situatie van de inwoner. Dat neemt druk en onzekerheid weg bij inwoners met een levenslange beperking of aandoening en een stabiele ondersteunings- of zorgbehoefte met geen of beperkt zicht op verbetering.”

Dana Seidl

Projectleider Sociaal Domein,
gemeente Assen

Workshop Verrassend Passend

In de workshop Verrassend Passend verkennen gemeenten en regio's hoe zij effectief kunnen sturen op de passende looptijd van een beschikking, met oog voor inwoners, professionals en financiële grip. Samen onderzoeken we kansen voor minder bureaucratie, meer zekerheid voor inwoners en betere uitvoering, inclusief aandacht voor het administratieve proces rond de eigen bijdrage (in samenwerking met het CAK).

Ontdek wat u kunt doen! Schrijf in voor de workshop

“Tijdens de workshop was genoeg ruimte om uitgebreid te bespreken hoe we maatwerk kunnen bieden door passende en langdurige indicaties af te geven. We bekeken vooral de impact hiervan op onze inwoners, de zorgaanbieders en ons als gemeente. Ook hebben we de risico's zorgvuldig doorgenomen. Hoewel we nog niet zover zijn om dit direct te implementeren, gaf de workshop ons waardevolle handvatten om aan de slag te gaan.”

Wia Zeemering

Adviseur Team (Beschermd) Wonen, gemeente Den Haag

Van losse loketten naar één verhaal

Sinds januari 2024 werken wijkteams in Apeldoorn onder één dak en met passend beschikken. In plaats van standaardtermijnen of herhaalde keukentafelgesprekken, staat nu één breed startgesprek centraal. Annemieke Oosterman is wijkconsulent bij Samen055 (het wijkteam van de gemeente Apeldoorn) en cliëntondersteuner vanuit MEE Samen. Ze vertelt hoe deze aanpak in de praktijk werkt en wat het betekent voor de professionals en de inwoners: “We gaan het gesprek aan vanuit een nieuwsgierige blik: wie ben je en wat heb je nodig?”

Eén integraal plan

Vroeger moest een inwoner met een hulpvraag naar meerdere loketten. De cliëntondersteuner voerde een gesprek, daarna kwam er een keukentafelgesprek met een Wmo-consulent en zo vertelden zij vaak opnieuw hetzelfde verhaal. In Apeldoorn gaat dat nu anders: “Wij voeren als wijkteam direct een breed gesprek en maken samen één integraal plan. Daarbij kijken we naar alle leefgebieden. Van werk, het gezin en geld tot gezondheid en sociale relaties. Zo voorkomen we blinde vlekken en dat iemand na een paar maanden weer met een nieuwe hulpvraag helemaal bij het begin moet beginnen. Als iemand zich meldt met een hulpvraag rondom begeleiding en ik hoor dat er

ook schulden zijn, dan haak ik meteen mijn collega van de schuldhulpverlening aan. Ook bij inwoners met bijvoorbeeld beginnende dementie kijken we verder dan de oorspronkelijke hulpvraag. Alleen huishoudelijke hulp is vaak niet genoeg, misschien is er ook dagstructuur nodig. Zo kunnen we sneller en breder ondersteunen.”

Minder stress en onzekerheid

In plaats van meteen een formele Wmo-aanvraag te doen, kijkt het wijkteam nu eerst naar het eigen netwerk en vervolgens naar voorzieningen in het voorliggend veld. “Vaak is een indicatie niet nodig en kun je met collectieve voorzieningen of welzijnswerk

al veel betekenen. Pas als dat niet genoeg is, stappen we over op een aanvraag. Zo houden wij de regie over het proces en kunnen we beter maatwerk leveren. Dat voelt ook heel logisch.

Bij mensen met bijvoorbeeld autisme of een licht verstandelijke beperking is soms langdurige begeleiding nodig. Waarom zou je in die gevallen dan elk jaar een herindicatie doen? Dat geeft alleen maar stress en onzekerheid. Langdurige beschikkingen zorgen juist voor rust. Voorheen zaten mensen tegen het einde van hun indicatieperiode met spanning: krijg ik straks nog ondersteuning? Dat is nu anders. De gemeente Apeldoorn evalueert bij de voorzieningen minimaal elke drie jaar of de hulpvraag nog hetzelfde is en hoe het gaat. Als er iets verandert in iemands situatie, zoals een scheiding of sterfgeval, dan kan de beschikking worden aangepast.”

Samen zorgen

De belangrijkste verandering is misschien wel de houding van professionals. “We denken minder vanuit wet- en regelgeving en meer vanuit de mens. Wie ben je, wat is er aan de hand en wat heb je nodig? Daarbij proberen we altijd de eigen regie van mensen aan te spreken. Niet meteen alles overnemen, maar kijken naar wat ze zelf nog kunnen en of hun omgeving nog iets kan betekenen. Want als ik alles overneem, ontnem ik ook iets. Die afweging vraagt om gevoel en timing.”

Menselijker en efficiënter

Annemieke ziet veel voordelen in deze nieuwe manier van werken: “Inwoners voelen zich beter gehoord en geholpen en de ondersteuning is beter afgestemd op wat iemand echt nodig heeft. En wij als professionals werken efficiënter samen. Het is gewoon menselijker, en dat maakt ons werk ook mooier.”

“Het vraagt om
gevoel en timing:
als ik alles overneem,
ontneem ik ook iets.”

Routekaart Aan de slag met Passend Beschikken

Beginnen met Passend Beschikken kan overweldigend zijn. Het overzichtelijke stappenplan hieronder helpt daarbij. We bieden ook extra ondersteuning, zoals workshops, webinars en modelbeschikkingen.

Tien Groninger gemeenten werken samen aan passend beschikken

In de regio Groningen wordt sinds 2021 hard gewerkt aan een nieuwe manier van ondersteunen binnen Beschermd Wonen: passend beschikken. Het doel: minder bureaucratie en meer aansluiting bij de inwoner. Marrit Hiemstra (Regionaal Beleidsadviseur Beschermd Wonen) en Annette Kremer (Regioadviseur Toegang) vertellen hoe zij, samen met de tien Groninger gemeenten, bouwen aan meer passende en mensgerichte ondersteuning.

Een nieuwe manier van samenwerken

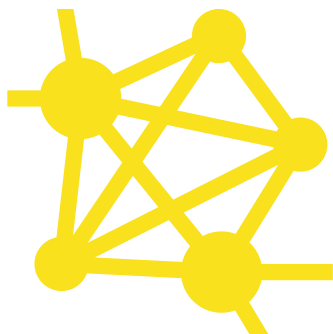
Marrit en Annette werken, beide vanuit hun eigen functie, intensief samen. Marrit: “Binnen de provincie Groningen worden de voorzieningen van Beschermd Wonen ingekocht door het regionale programma Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang. Ons regionale programma werkt dus voor, met en namens de tien Groninger gemeenten.” Annette vult aan: “En ik ben de vertaler van dit beleid naar de uitvoering. Ik denk ook mee over de ontwikkelingen en geef daarin mijn advies. Tot een paar jaar geleden zag de ondersteuning binnen

Beschermd Wonen in onze regio er heel anders uit. Had een inwoner een ondersteuningsbehoefte, dan werd er een indicatieaanvraag gedaan en stelden we een onderzoeksverslag op. We hadden eigenlijk heel weinig contact met de inwoner. Dat wilden we natuurlijk wel heel graag, want dan weet je pas echt wat iemand nodig heeft. Dat moest anders, daarom startten we met een vernieuwde werkwijze met als onderdeel passend beschikken. We wilden voortaan langere indicaties afgeven. Twee jaar is het uitgangspunt, maar als langer of korter passender is, kan dat ook. Deze vernieuwde werkwijze werd geïmplementeerd bij alle gemeenten in de provincie Groningen.”

Visie-leertraject als aanjager

Tijdens een audit bij de lokale toegangen in 2023 bleek dat de aanpak van de vernieuwde werkwijze nog niet overal even stevig stond. Marrit: “Het was niet overal en bij iedereen even duidelijk waarom we langere indicaties afgaven en wat onze visie daarin is. Daarom lanceerden we het visie-leertraject, als een

soort aanjager van die vernieuwde werkwijze. Het doel daarvan is dichterbij de inwoner komen zonder vast te zitten aan allerlei extra administratie. Met het visie-leertraject kwamen we tot een gezamenlijke visie en een samenwerkingsdocument met daarin een groeiroute. Dit stimuleert lokale toegangen, beleidsadviseurs Beschermd Wonen en zorgaanbieders om passend te beschikken en om indicaties op het niveau van de cliënt te beoordelen. Want wat heeft diegene écht nodig? Om dat te ondersteunen is er ook een groeispeel ontwikkeld. Dit spel geeft handvatten tijdens intervisies en casuïstiekbesprekingen binnen de lokale teams en uitvoerende zorgaanbieders. Op die manier werken we toe naar een ideale situatie: toegangsmedewerkers die in gesprek blijven met de inwoner en flexibel kunnen bijsturen als de situatie verandert, waardoor op- en afschalen makkelijker wordt.”

“Ervaringsdeskundigen zijn onmisbaar om het beleid menselijk te houden.”

De kracht van ervaringsdeskundigheid

Een ander belangrijk verschil met eerdere jaren is de inbreng en inzet van ervaringsdeskundigen. Annette: “Zij lopen bij alle stappen van beleidsvorming en het visie-leertraject mee en leveren steeds hun input. Hun bijdrage is echt onmisbaar om het beleid menselijk te houden. Tijdens de borgingssessie van de groeiroute zong een ervaringsdeskundige een lied over haar ervaringen. Zoiets komt echt binnen. Je kunt hele beleidsstukken schrijven, maar juist dit soort momenten blijven echt hangen. Het maakt stil en laat tegelijkertijd zoveel voelen.”

Alle neuzen dezelfde kant op

De kracht en uitdaging van deze gezamenlijke aanpak zit in de schaal. Tien gemeenten moeten samen één richting kiezen. Annette: “Dat kan soms lastig zijn. Als we indicaties zonder einddatum gaan onderzoeken, roept dat allerlei vragen op. Wat doet dat met de aanbieder? Wat zijn de financiële gevolgen? Die zorgen begrijp ik wel.” Marrit voegt toe: “De richting moet samen gedragen worden. Communicatie en transparantie zijn hierin heel belangrijk. Binnen de regio Groningen doen wij ons best om hier heel zorgvuldig mee om te gaan en het lijkt te slagen.

De Groninger gemeenten zijn actief en positief betrokken bij het visie-leertraject. We doen het samen en staan open voor elkaar.”

Stevige driehoek

Marrit: “De kern van onze groeiroute is het verstevigen van de verbinding tussen de indicatiesteller, zorgaanbieder en inwoner. We raden gemeenten die ook met passend beschikken willen starten aan in die driehoek te investeren. De samenwerking moet goed zijn en alle rollen en verantwoordelijkheden duidelijk. Je kunt niet zomaar denken: dit kan beter, we wijzigen beleid en we voeren het volgende week in. Zo werkt het niet. Maar met een stevige samenwerking en rolverdeling lukt dat beter en sneller. Zo kunnen we passende ondersteuning écht passend maken.”

Slotwoord

In dit magazine hebben we een beeld gegeven van wat de passende beschikking kan betekenen voor de inwoner en professional. De mooie voorbeelden uit het Hart van Brabant, Apeldoorn, Groningen en de overige best practices laten zien welke kansen de passende beschikking biedt en welke mogelijkheden er zijn om hiermee aan de slag te gaan. Met de ontwikkelde praatplaat en handreiking willen we degenen ondersteunen die hier graag verder mee aan de slag willen.

We zijn ervan overtuigd dat het mensen in kwetsbare omstandigheden en de continuïteit van zorg ten goede komt én dat het een heleboel onnodige administratieve last voorkomt wanneer wij ons samen met gemeenten blijven inzetten om 'een passende beschikking' tot norm te maken. Het geeft ruimte om juist (extra) aandacht te geven aan die inwoners die dat nodig hebben. En het biedt meer rust en zekerheid voor de inwoner en de mensen die hem of haar ondersteunen. Laten we leren van de mooie voorbeelden in het magazine en met elkaar de kans grijpen om maatwerk centraal te (blijven) stellen voor de inwoner en de professional.

Ben je enthousiast geworden over de passende beschikking?
Heb je vragen of suggesties waar je graag over in gesprek zou willen?
Of heb je behoefte aan maatwerk-advies? Neem dan contact op met het Regioteam Opdrachtgever- en Opdrachtnemerschap Jeugdwet & Wmo: peterpaul.doodkorte@i-sociaaldomein.nl of lees hier meer over de passende beschikking.

“Gelukkig ziet iedereen de meerwaarde van passende hulp en ondersteuning aan onze inwoners. We blijven daarbij leren, met inwoners én onze professionals.”

Inge Jongman
Wethouder gemeente Groningen

In samenwerking met:

